

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 5339/2021
07.07.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Иване Рађеновић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Зоран Радовић, адвокат у ..., против тужене ББ из ..., као правног следбеника првобитног туженог пок. ВВ, чији је пуномоћник Војин Јовановић, адвокат у ..., ради дуга, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2186/20 од 09.03.2021. године, у седници одржаној 07.07.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДЕЛИМИЧНО СЕ ПРЕИНАЧУЈЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 2186/20 од 09.03.2021. године, у одбијајућем делу и одлуци о трошковима поступка, тако што се тужена обавезује да тужиоцу исплати износ од 28.498,49 динара, као и да му на име накнаде трошкова целог поступка исплати износ од 1.268.250,00 динара, све у року од 15 дана од дана пријема отправка ове пресуде, а одбија захтев тужене за накнаду трошкова поступка.

У преосталом делу, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2186/20 од 09.03.2021. године **СЕ ОДБИЈА** као неоснована.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 27478/10 од 14.02.2011. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се тужени ВВ из ..., обавезе да му исплати износ од 166.495,96 евра са припадајућом каматом на тај износ почев од 20.12.2000. године па до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је предлог тужиоца за доношење описане привремене мере. Ставом трећим изреке, тужилац је обавезан да туженом накнади трошкове парничног поступка од 435.625,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 2186/20 од 09.03.2021. године, укинута је наведена првостепена пресуда и пресуђено да се одбија тужбени захтев тужиоца којим је тражио да суд обавезе тужену ББ као правног следбеника првобитног туженог пок. ВВ да му исплати износ од 166.495,96 евра увећан за затезну камату која се обрачунава на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе

Европске централне банке на главне операције за рефинансирање, увећане за 8 процентних поена почев од 20.12.2000. године па до исплате. Ставом другим изреке, тужилац је обавезан да туженој накнади трошкове парничног поступка од 1.057.875,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности одлуке до исплате.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужена је поднела одговор на ревизију, предлажући да се иста одбије, а захтевала је накнаду трошкова истог.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 55/14... 87/20) који се у овом парничном поступку примењује на основу члана 506. став 2. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија дозвољена на основу члана 403. став 2. тачка 3. ЗПП и да је делимично основана.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а нису основани ревизијски наводи о битној повреди из члана 374. став 1. у вези члана 8. ЗПП учињеној у поступку пред другостепеним судом јер је побијана пресуда заснована на правилној оцени свих изведених доказа.

Према утврђеном чињеничном стању првобитно тужени ВВ преминуо је 18.12.2016. године, а његова заоставштина расправљена је правноснажним решењем Првог основног суда у Београду О 387/17 од 07.03.2017. године, тако што је за његовог наследника по законском основу наслеђивања и теретом накнаде евентуалних дугова оставиоца до висине вредности наслеђене имовине, оглашена ћерка оставиоца ББ, која је преузела овај парнични поступак у својству тужене. У тренутку смрти на динарском рачуну оставиоца код „...“ АД салдо је износио 28.498,49 динара, а на девизном рачуну није било средстава, тако да овај динарски износ представља његову заоставштину. Тужилац АА је у предметном периоду организовао продају робе фирме „ДД“ из ... у Србији и Македонији, па је на његов лични рачун отворен у банци „...“ уплаћиван новац на име провизије за његове услуге посредовања у продаји. Новцем положеним на тај рачун тужилац је издао гаранцију за обавезе фирме „ДД“ према трећим лицима, па је банка са његовог приватног девизног рачуна дана 20.12.2000. године наплатила гаранцију у износу од 275.796,35 евра. Када је за то сазнао тужилац се обратио сада пок. ВВ који је био пословни пуномоћник – прокуратор фирме „ДД“ из ... и посредовао у њиховим пословним односима, ради враћања дуга те фирме тужиоцу. Тужилац тврди да је првобитно тужени ВВ преузео дуг фирме „ДД“, тако што се лично обавезао да ће му дуг те фирме вратити, односно да је на основу „признанице“ приложене уз тужбу поднету 01.12.2004. године, приступио дугу ове фирме. То писмено саставио је тужилац а потписао је по сопственој изјави ВВ, без назнаке о каквом се писмену ради и без датума сачињавања. У њој је наведено: „позајмљени новац са рачуна ЂЂ враћам: до 31.12.2001. године – 25.000,00 евра, до 31.03.2002. године - 230.796.035 евра, увећано за камату банке у периоду од 20.12.2000. године до исплате дуга.“ Тужилац и ВВ су на састанку 17.05.2004. године сачинили обрачун дуга фирме „ДД“ који према тачки 4. тог документа износи 166.495,96 евра. ВВ је посредовао и при враћању - исплатама дугованог износа од стране фирме „ДД“ тужиоцу, тако што су му девизни

износи делом уплаћивани преко рачуна, а делом готовинским исплатама од чега му је неке он лично исплаћивао, а неке износе су му исплаћивале његове супруга и ћерка – сада тужена ББ (која му је поред осталог из ... по допису банке дозначила износ од 9.985 евра) све док фирма „ДД“ ... није ликвидирана, када су исплате новца престале. Тужилац и првобитно тужени ВВ држављани су Србије са пребивалиштем у ...

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио тужбени захтев тужиоца налазећи да је основан приговор недостатка пасивне легитимације (првобитно) туженог ВВ јер из изведених доказа произилази да је тужилац био у пословном односу са фирмом „ДД“ ..., а не са туженим који је био заступник ове фирме. Осим тога, оценио је да признаница коју је тужилац саставио, на којој не стоји меморандум правног лица чији је био заступник, без обзира на то што ју је тужени потписао, нема значај уговора о преузимању дуга, јер се преузимање дуга на основу одредбе члана 446. Закона о облигационим односима (ЗОО) врши уговором између дужника и преузимаоца, на који је пристао поверилац.

Другостепени суд је такође одбио тужбени захтев (претходно укинувши првостепену пресуду а након одржане главне расправе) зауевши становиште да је сада пок. ВВ као пословни пуномоћник (прокуратор) фирме „ДД“ био посредник између тужиоца и те фирме са којом је овај пословно сарађивао и од ње добијао новац на име провизије. Обзиром да је он имао само посредничку улогу, како при закључењу правног посла тако и при исплатама дугованих износа тужиоцу, закључио је да тиме није преузео дуг фирме „ДД“ према тужиоцу, нити је том дугу приступио због чега ни тужена ББ, као његов законски наследник није дужна да тужиоцу исплати преостали дуговани износ. Чак и у случају да се прихвати становиште да је тужени приступио дугу страног лица, који је настао по основу јемства реализованог у ..., а коју обавезу страног лица је требао да испуни у Србији, онда би у том случају било реч о јемству насталом у време важења Закона о кредитним пословима са иностранством („Службени лист СРЈ“, бр. 42/92... 101/05) важећег у време доспелости обавезе по „признаници“ које је (јемство) по одредбама тог закона било сврстано у категорију кредитних послова са иностранством. Одредбама чланова 8, 9. и 10. тог закона било је прописано која домаћа лица (банке, предузећа и предузетници) за које послове из своје регистроване делатности могу да дају јемства или гаранције нерезидентима, уз услов да претходно обавесте Народну банку. Будући да првобитно тужени ВВ и тужилац нису у кругу лица која су могла да дају јемство за обавезе нерезидената и да их региструју код НБЈ, а тужени није ни лице које је на територији Србије могло да приступи дугу или да преузме дуг нерезидента из кредитног посла са тужиоцем, то би такав споразум о приступању дугу, чак и да је био закључен, био противан принудним прописима и зато ништав на основу члана 103. став 1. ЗОО.

Врховни касациони суд налази да је побијана пресуда заснована на погрешној примени материјалног права.

Овај суд налази да се према предмету спора и природи потраживања, ради о спору два домаћа физичка лица и држављана Републике Србије, што значи да су у питању два резидента, чији правни посао не потпада под одредбе тада важећег Закона о кредитним пословима са иностранством јер није реч о изношењу новца из земље, односно не ради се о кредитним пословима са иностранством у смислу одредби

цитираног закона, због чега се не може прихватити становиште другостепеног суда у погледу изложеног правног закључка о ништавости таквог правног посла.

Према становишту овога суда, садржај признанице приложене уз тужбу сачињене на основу споразума, упућује на закључак да је реч о уговору о приступању дугу из члана 451. ЗОО јер су се сачињавањем овог писмена тужилац и сада пок. ВВ сагласили о свим битним елементима уговора о приступању дугу (колико износи укупно потраживање, у ком року ће бити враћено и договорили се и о камати). Цитираном законском одредбом је прописано да се уговором о приступању дугу закљученом између повериоца и трећег лица, оно обавезује да поред дужника, дугује повериоцу испуњење дужникове обавезе.

Одредбама ЗОО није предвиђена посебна форма овог уговора, па се у погледу форме примењују општа правила, што значи да је потребно постојање споразума, осим уколико се тим споразумом (уговором) повериоца и трећег приступа дугу који потиче из неког формалног уговора који по закону мора да се закључи у одређеној форми, када и споразум мора да се закључи у тој истој форми. Према томе, постизање споразума тужиоца и сада пок. ВВ и сачињавање потврде – признанице о приступању дугу, по становишту овога суда има правно дејство уговора о приступању дугу. Околност да је сада пок. ВВ у међувремену лично и преко супруге и ћерке – овде тужене, исплатио део дуговане новчане обавезе фирме „ДД“, преузете из постигнутог споразума – уговора о приступу дугу, додатно указује на правну природу и дејство овог уговора.

Следом тога је тужена као законски наследник сада пок. ВВ који одговара за дугове оставиоца до висине вредности наслеђене имовине према одредби члана 222. Закона о наслеђивању, обавезана да тужиоцу исплати износ од 28.498,49 динара који представља вредност оставиочеве заоставштине у време делације.

Међутим, управо из тог разлога утврђеног обима вредности оставиочеве заоставштине која не прелази наведени динарски износ, правилна је побијана пресуда којом је одбијен преостали део тужиочевог захтева до траженог девизног износа са затезном каматом јер се обим наследникове одговорности за дугове цени искључиво према вредности заоставштине у време делације. Потраживања оставиоцевог повериоца која превазилазе висину наслеђене имовине, претварају се у натуралну облигацију.

Одлука о трошковима целог поступка донета је на основу чланова 154, 155, 163. став 2. и 165. став 2. ЗПП. Висина накнаде је одмерена на име: састава тужбе и два образложена поднеска у износу од укупно 112.500,00 динара, заступања на 14 одржаних рочишта у износу од укупно 546.000,00 динара и 7 неодржаних рочишта од укупно 141.750,00 динара, састава две жалбе и 4 ревизије по 78.000,00 динара, а све према АТ („Сл. гласник РС“, бр.99/20 од 15.07.2020. године) важећој у време закључења главне расправе пред другостепеним судом, у укупном износу од 1.268.250,00 динара. Признати су и тражени трошкови на име таксе на првостепену и другостепену пресуду према важећој Таксеној тарифи од укупно 195.000,00 динара. Нису признате накнаде на име тражене судске таксе „по одлуци суда“, захтеване у жалбама и ревизијама, јер овај захтев није опредељен по врсти трошкова за које се тражи накнада у смислу члана 163. став 2. ЗПП.

Како трошкови одговора на ревизију не представљају трошкове који су били потребни ради вођења парнице на основу члана 154. став 2. ЗПП одлучено је као у ставу трећем изреке.

На основу изложених разлога одлучено је као у ставовима првом и другом изреке ове пресуде, на основу чланова 416. став 1. и 414. став 1. ЗПП.

Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић